

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Ordning och reda i skolan?

- En studie i hur eleverna förhåller sig till ordningsregler, om de själva fått vara med och påverka reglernas utformning alternativt om reglerna är på förhand skrivna.

Mari Aro

Kurs: LAU370

Handledare: Ulrika Holmgren

Examinator: Ivar Armini

Rapportnummer: HT10-2611-011

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Ordning och reda i skolan?

Författare: Mari Aro

Termin och år: VT 2011

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Ulrika Holmgren

Examinator: Ivar Armini

Rapportnummer: HT10-2611-011

Nyckelord: Elevinflytande, ordningsregler

Uppsatsens huvudfråga är följande: *Finns det någon skillnad i hur elever följer uppsatta ordningsregler om eleverna fått vara med vid framtagandet av reglerna eller inte?*

Syftet

I min studie undersöker jag hur elever förhåller sig till ordningsregler om de själva har fått vara med att påverka reglernas utformning alternativt om reglerna är på förhand skrivna. Jag har undersökt om jag kan finna en skillnad i hur eleverna efterföljer uppsatta ordningsregler. Vidare undersöker jag också om den nya skollagen innebär någon förändring avseende ordningsregler och elevinflytande.

Metod

I min undersökning genomför jag jämförande fallstudier. I mitt fall innebär detta att jag observerar flera zoner på två olika skolor. Zonerna är väl avgränsade och desamma på de båda skolorna vilket möjliggör att jag kan jämföra utfallet mellan skolorna. Jag har använt mig av Skollagen, läroplan, teori om lärande, teori och fakta angående elevinflytande för att besvara min frågeställning. Med utgångspunkt i teorier som beskriver elevinflytande och teori om lärande som förklarar sambandet mellan elevinflytande och hur eleverna följer uppsatta ordningsregler.

Resultat

I undersökningen kan jag påvisa att det finns skillnad i hur elever följer uppsatta ordningsregler om eleverna fått vara med vid framtagandet av reglerna eller inte. Skillnaden är tydlig i zoner där vuxennärvaron är låg. I zoner där vuxennärvaron är låg följer elever som fått vara med och ta fram ordningsreglerna i högre grad reglerna. Den sittande skolministern Jan Björklund har fått igenom en revidering av skollagen. Skollagen kommer att gälla den 1/7- 2011. En viktig skillnad från den nuvarande skollagen är att den nya skollagen kräver att varje skola skall ha ordningsregler och att eleverna skall vara med vid framtagandet av dessa. Detta medför att frågorna ovan är högst relevanta för alla som arbetar inom skolan 2011 och framåt.

Innehållsförteckning

1 Inledning	2
1.1 Syfte.....	3
2 Teorigenomgång	4
2.1 Elevinflytande.....	4
2.2 Teorier om lärande	6
2.2.1 Sociokulturell teori.....	6
2.2.2 Lärarperspektiv.....	7
3 Skollagen och läroplanen.....	9
3.1 Elevinflytande.....	9
3.2 Ordningsregler.....	10
4 Modeller för förhållningsregler i de två skolorna	11
4.1 Kvartsskolan.....	11
4.1.1 Monroe	11
4.1.2 Steg Vis	14
4.1.3 ART.....	15
4.2 Rubinskolan	15
4.2.1 PBSI	15
5 Metod.....	17
5.1 Datainsamling	18
5.2 Genomförande	18
5.3 Observationsschema	19
5.4 Validitet och reliabilitet	19
5.5 Beskrivning av skolorna i studien	20
5.5.1 Kvartsskolan	20
5.5.2 Rubinskolan.....	21
5.6. Etiska aspekter.....	24
6 Resultat.....	24
6.1 Observation av skolorna	24
7 Avslutande diskussion.....	29
7.1 Diskussion utifrån resultat av observation.....	29
7.2 Diskussion kring skollagen och elevinflytande.....	30
7.3 Diskussion kring elevinflytande och kunskapsnivå	31
7.4 Avslutande reflektion och relevans för yrket	31
7.5 Vidare forskning.....	33
8 Referenser	34
Bilaga.....	36

1. Inledning.

”Det ska råda ordning och reda i skolan. Reglerna i dag är dels för luddiga, dels för slappa”¹.

Nuvarande skolminister Jan Björklund står för uttalandet ovan, han vill ha tydligare regler i skolan och ha tydliga påföljder om de inte följs. Björklunds idéer går hand i hand med den före detta amerikanska rektorn Lorrain Monroes tankar på hur man bör bemöta dagens elever i skolan. Monroe blev rektor för en skola som befann sig i djup kris, skolan beskrevs som en av USA:s värsta problemskolor.² Monroe menar att det krävs tydliga regler och påföljder vid brott mot dem. När tidigare generationer vittnar om sin skolgång är det oerhört sällan som de beskriver regler och disciplin som något positivt, då förhållningsreglerna varit på förhand skrivna utan någon inflytande från eleverna. Visserligen är hela vårt samhälle byggt på regler och förhållningssätt men på vilket sätt ska vi förhålla oss till dem i skolan?

I lärarutbildning ingår VFU, verksamhetsförlagd utbildning, där lärarstudenter går ut i verksamheten för att pröva teorier i praktiken under uppsikt av utsedda lokala lärarhandledare. VFU kan liknas vid praktik och VFU: n utförs kontinuerligt under hela lärarutbildningen.

Under min sista VFU period har jag varit på två olika skolor som använder olika metoder för att skapa ordning och reda. Den ena skolan arbetar efter tre olika modeller, Monroe idéer, Steg Vis och ART, där Monroe är den dominerande modellen.³ Från och med denna stund kallar jag denna skola för Kvantsskolan i arbetet. Den andra skolan använder sig av en annan metod för att skapa ordning, denna metod kallas för PBSI. I det fortsatta arbetet kallar jag skolan som använder PBSI för Rubinskolan.

Under VFU-perioden upptäckte jag att de två skolorna hanterade situationer för att skapa ordning och reda på olika sätt. Båda skolorna har uppsatta regler för hur ordning och reda skall uppnås. De har till exempel olika angreppssätt för att möta konflikter. Eftersom metoderna bygger på olika grunder fann jag en utmaning i att närmare undersöka respektive metod och hur väl de fungerar.

Båda skolorna arbetar för att skapa tydligare regler och ordning och reda, skillnaden mellan skolorna är att på den ena skolan har eleverna fått vara med och påverka ordningsreglerna. På den andra skolan finns på förhand skrivna riktlinjer och regler som elever och pedagogerna har att förhålla sig till. Jag började fundera över om det var viktigt eller ej, huruvida elever får vara med och påverka förhållningssätt och regler på en skola.

¹ http://www.svd.se/nyheter/inrikes/stokig-elev-ska-kunna-portas_2730139.svd).

² Monroe, sida 13

³

1.1 Syfte

Av inledningen framgår att Jan Björklund vill ha tydligare ordningsregler i skolan. I debatten förs dock ingen diskussion om huruvida eleverna ska vara med om att påverka dessa regler. Jag kan se ett problem i att det pratas om regler och förordningar om det inte samtidigt förs en diskussion om hur reglerna skapas. Hur påverkas eleverna i den demokratiskt starkt betonade svenska skolan av att få vara med och påverka regler kontra få färdigskrivna regler?

Mitt syfte är att se hur elevernas agerande påverkas utifrån om de själva fått vara med och påverka regler alternativt om reglerna är givna. Utifrån detta blir min huvudfrågeställning.

Finns det någon skillnad i hur elever följer uppsatta ordningsregler om eleverna fått vara med vid framtagandet av reglerna eller inte?

Jag vill undersöka om jag kan finna en skillnad i hur eleverna följer uppsatta ordningsregler när eleverna fått vara med vid framtagandet av reglerna. Jag kommer att jämföra en skola där eleverna fått vara med vid framtagandet av reglerna med en skola, där ordningsreglerna är på förhand skrivna.

Jag kommer att utifrån resultatet i undersökningen att titta på vad den nya skollagen säger angående elevinflytande och ordningsregler. Sommaren 2011 gäller en ny skollag och därav kan det vara intressant att även undersöka om den nya skollagen innebär någon förändring avseende ordningsregler och elevinflytande.

I min undersökning kommer jag att använda mig av två olika skolor, som jag valt att kalla Kvarts- och respektive Rubinskolan, för att besvara frågeställningen.

2. Teorigenombång

Kapitlet inleds med en beskrivning av resultaten i den nationella utvärderingen (NU03) som är relevanta min studie. Därefter lyfter jag fram Selbergs forskning som ett exempel på hur man kan utveckla elevens inflytande i skolan. Till sist presenterar jag teori om lärande, den sociokulturella teorin som belyser ett lärande i praktiken av Roger Säljö.

2. 1 Elevinflytande

Rapporten NU03 är en nationell utvärdering av grundskolan 2003. Den är framtagen för att granska vad alla förändringar inom grundskolan det senaste decenniet har resulterat i. Med förändring avses bland annat ny läroplan, nya kursplaner, nytt betygssystem och ökad valfrihet för eleverna. Rapporten tar till exempel upp att eleverna tycks ha ett mycket begränsat elevinflytande i skolan. Elevernas inflytande i hur de får arbeta har ökat över tid men inflytandet över innehåll och prov är mycket litet.⁴ Det finns dock inte några direkta belägg för sambandet mellan elevinflytande och elevens kunskapsnivå. Eleverna vill dock ha inflytande i skolan och möjlighet att påverka vad de skall studera samt hur studierna skall bedrivas.⁵ Det finns dock ett starkt positivt samband mellan upplevt klassrumsklimat och elevernas prestationer.⁶ Med upplevt klassrumsklimat menas att eleverna känner att de har inflytande över undervisningen och hur den bedrivs.⁷

Gunvor Selberg är fil.dr. och har bedrivit forskning om elevinflytande och dess positiva effekter.⁸ Hon arbetar som rektor och har uppdrag av Skolinspektionen och hon sitter även med i Skolverkets insynsråd som har som uppdrag att granska Skolinspektionen.⁹

Selberg visar med sin forskning på positiva effekter av elevinflytande. Hennes syfte med forskningen är bland annat att inspirera andra till att förbättra sitt kunnande om lärande och elevers inflytande i sitt eget lärande.¹⁰ Selberg skriver att ”I goda lärandemiljöer har lärarna kommunicerat och arbetat tillsammans med eleverna”¹¹, vilket innefattar att lärarna tagit hänsyn till elevinflytande och att detta har en avgörande betydelse i elevens vardag i skolan. Det är av stor vikt att läraren i ett samspel, genom dialog med eleven som skapar förutsättningar för lärande och betydelsen av dialog betonas.¹²

Goda lärandemiljöer skapas genom att pedagogen kommunicerat och införlivat eleverna i arbetet. När läraren stöttar och ser positivt på att eleverna har inflytande över sitt lärande förbättrar det elevernas kunskaper och skapar goda lärandemiljöer.¹³

⁴ Oscarsson, sida 45

⁵ Oscarsson, sida 38

⁶ Oscarsson, sida 53

⁷ Oscarsson, sida 52

⁸ <http://www.skolverket.se/sb/d/2229/a/13569>

⁹ <http://www.skolinspektionen.se/sv/Om-oss/Organisation/Insynsradet/>

¹⁰ Selberg, sida 7-8.

¹¹ Selberg, sida 9

¹² Selberg, sida 9

¹³ Selberg, sida 9

Selbergs beskrivning av läroprocessen, om hur elever lär sig innefattar åtta steg och att eleverna ska vara delaktiga i alla stegen för att det ska bli meningsfullt. Stegen är följande:

Steg 1. Ingång: Ingång till lärandet

Steg 2. Förebredelse för val: Föreberedelse för val av arbete

Steg 3. Val: Val av arbete

Steg 4. Planering: Planering av arbetet

Steg 5. Genomförande: Genomförande av planerat arbete

Steg 6. Bearbetning och planering: Planering av redovisning av lärandet

Steg 7. Redovisning: Redovisning av läranderesultatet

Steg 8. Utvärdering av lärandet

Selberg kommer fram till att i steg sex, sju och åtta, förberedelser av redovisning, redovisning av lärandet och utvärdering av lärandet, har en elev som haft mer inflytande över sitt lärande mer flyt i sin redovisning, använde sig av sitt eget språk och mer fördjupad kunskapssökning.

Elever som fått mindre inflytande över undervisningen i skolan menar Selberg vara mer beroende av manus och använder sig mer av upprepning av fakta. Hon menar även att dessa elever tenderar att få en mer övergripande kunskap i ett ämne.¹⁴

Gunvor Selbergs forskning visar på att elever som har haft inflytande över sin utbildning tenderar att få djupare kunskap och visar på bättre skolresultat än elever som inte haft inflytande över sin undervisning.¹⁵

Utifrån Selbergs forskning kan det antas att om skolan uppmanar eleverna i att vara delaktiga och diskutera hur och vad utbildningen ska innehålla har det en positiv inverkan på kunskapsnivån vilket även kan utläsas i NU03 rapporten. Att ge eleven elevinflytande borde således även vara positivt för elevens demokratiska kompetens vilket är en del av skolans uppdrag.¹⁶

¹⁴ Selberg, sida 137-138

¹⁵ Selberg, sida 158-161

¹⁶ Lpo 94, sida 1

2.2 Teorier om lärande

Tidigare presenterades teorier och fakta om elevinflytande och lärande ur elevernas perspektiv, att involvera eleverna i hur utbildningen skall bedrivas har en positiv inverkan på kunskapsnivån. Nedan presenterar jag teori om att diskussionen som uppstår när eleverna involveras har positiv inverkan på elevernas kunskapsnivå. Det sociokulturella perspektivet betonar vikten av samspel och att vara aktiv bidrar till lärandet. Till sist presenteras ett lärarperspektiv där Kernell lyfter fram lärarens roll i att skapa miljöer som inkluderar eleverna och bidrar till deltagande, vilket möjliggör elevinflytande.

2. 2.1 Det sociokulturella perspektivet

Roger Säljö är professor i pedagogik vid Göteborgs universitet och arbetar med pedagogisk psykologi vid IPD. Han är även föreståndare för LinCS och är ledare för KK-stiftelsens forskningsprogram om lärande och informationsteknik. Tidigare var Säljö professor i beteendevetenskap vid Linköpings universitet.¹⁷

Ett barn är inte isolerat mer än ett kort tag från en yttre miljö. Denna miljö, kulturen som barnet/individens ofrånkomligt deltar i ingår i individens utveckling och lärande. Genom samspel med andra individer där språket som artefakt har en central roll, inte minst det tysta språket – till exempel gester och mimik. Språket är en artefakt, ett verktyg som vi individer använder oss av. Vi kan låna varandras språk och göra den till vårt eget genom att vi lånar och tillsätter eller omformulerar det. Det sker en kognitiv och emotionell socialisation och utveckling. Beroende på vilka kulturella och samhällseliga villkor som råder påverkar detta individens sociala och intellektuella utveckling. Det är språket som artefakt som möjliggör att vi kan interagera med varandra och därigenom sker en utveckling. Den sociokulturella teorin menar att vår omvärldsbild, referensramar och vårt medvetande formas genom kommunikation. Genom att delta i interaktiva processer blir vi tänkande och kommunicerande individer. Genom denna aktivitet bidrar vi till förnyelse och utveckling.¹⁸

Säljö skriver att ”Tänkande är att operera med kollektivt producerade språkliga redskap som approprierats av individen”.¹⁹ Språket är ett kollektivt redskap som vi använder oss av för att delta i en social interaktion. Han menar därmed det mesta som vi säger har redan sagts av andra och därmed använder vi oss av andras ord och lägger till våra egna budskap i dessa. Vi lånar med andra ord, tankar och föreställningar och utvecklar dessa genom att tillföra våra egna budskap.

Säljö menar att ”Människor kan inte undvika att lära, och deltagande i olika former av verksamheter ger människor erfarenheter som de – på gott och ont – tar med sig”.²⁰ Grundläggande för alla samhällen är den sociala praktiken då den har en inbyggd pedagogik och lärandet är situerat. Alla människor handlar efter sin förmåga genom tolkning vad som är passande just i en specifik situation. Situering lärande innebär att våra tankar och handlingar

¹⁷ <http://www.ipkl.gu.se/kontakt/personal/roger.saljo>

¹⁸ Säljö, sida 231-232

¹⁹ Säljö, sida 233

²⁰ Säljö, sida 235

ingår och påverkar alla samhang och vi agerar därefter, vilket medför ett återskapande eller en utveckling. Genom att vara aktiv och agera i sociala sammanhang sker ett gradvist lärande.²¹

En av grundpelarna i sociokulturellt perspektiv är att ”Det är genom kommunikation som sociokulturella resurser skapas, men det är också genom kommunikation som de förs vidare”.²²

Säljö menar att om man ska studera ett lärande så ska man notera följande samverkande men olika företeelser:

1. Utveckling och användning av intellektuella (eller psykologiska/språkliga) redskap, till exempel regler eller räkneselement.
2. Utveckling och användning av fysiska redskap, (eller verktyg) till exempel språket är ett redskap.
3. Kommunikation och de olika sätt på vilket människor utvecklats för samarbete i olika kollektiva verksamheter.

Lärandet sker i socialt samspel, individen och kollektivet tar med sig ny information och själva lärandet handlar om vad de gör med informationen. Kunskap kommer från en tidigare social tillvaro som i ett socialt samspel omformas och används utifrån det.²³ Elever som får vara med att skapa ordningsregler i ett socialt samspel skulle enligt den sociokulturella teorin också lära sig andra saker. Att involvera eleverna i diskussionen kring ordningsregler ger eleverna ytterligare kunskap genom det sociala spelet, eleverna lär av varandra.

2. 2.2 Lärarperspektiv

Nedan presenteras tankar kring att läraren bör skapa miljöer som är gynnsamma för elevinflytande. Elevinflytandet i sin tur genererar kunskap som eleverna har med sig och nytta av efter avslutade studier. Lars-Åke Kernell menar att eleverna bör få övning i kvalitéer som till exempel smidighet och flexibilitet vilket förbereder eleverna till dagens arbetsmarknad. Kernell undervisar i didaktik på Göteborgs universitet och är också verksam inom Göteborgs universitets pedagogiska centrum.

I boken, *Att finna balanser* diskuterar Kernell om arbetsledande kompetens, att vi pedagoger ska sträva efter att låta eleverna ta ökat egenansvar. Han menar även att ”en viktig faktor för god arbetsmoral och gott engagemang är möjligheten att låta eleverna ta egna initiativ”.²⁴ Genom att utföra uppgifter för att andra bestämt det har ingen gynnsam grogrund för lusten att anamma arbetet eller att främja det självständiga ansvarstagandet. Den egna viljan och lusten till att åta sig nya utforskade territorier kan utebli av allt för styrd eller färdig planerad undervisning.

Lars Åke Kernell skriver om vikten av samarbetsförmåga. Hur den i dagens samhälle är viktigare än någonsin. Platta organisationer och decentralisering dominerar i dag till skillnad på förr, då hierarkiska och fasta institutioner dominerade. Dagens arbetsmarknad kräver god förmåga i samarbete. Han menar att ”kompetensen att samarbeta med andra, gärna i heterogena grupper, och att förstå organisatoriska spelregler och strukturer bör därmed öka i betydelse”.²⁵

²¹ Säljö, sida 128

²² Säljö, sida 22

²³ Säljö, sida 22

²⁴ Kernell, sida 113

²⁵ Kernell, sida 198

Skolan bör alltså även uppmärksamma färdigheter som smidighet, flexibilitet och att kunna ta egna initiativ, detta är lika viktigt som att kunna matematik, menar Kernell. Eleverna skall ges möjlighet i att arbeta med dessa färdigheter och problematisera dem. Kursplanerna lyfter fram vikten av att arbeta mer med dessa färdigheter, men det är på den politiska nivån som själva förändringen måste ske för att möjliggöra arbetet. Han menar att dagens små utrymmen och stora klasser tvingar pedagogerna att träna på lydnad och anpassning för att det ska kunna fungera överhuvudtaget. Kernell betonar att pedagogen bör uppmuntra och lyfta upp elevers kvalitéer som till exempel rörelse, pratighet och ivrighet. Kernell konstaterar dock att skolan inte förmår att uppmuntra eleverna att ta till vara på dessa förmågor. För att öka elevinflytandet krävs färre elever i varje klassrum, och det är politikernas ansvar, menar Kernell.²⁶ Nuvarande skolministern Jan Björklunds största fokus är dock att skapa ordning och reda i skolan, vilket han anser vara vägen till att höja elevernas kunskapsnivåer. Detta överrensstämmer inte med Kernells tankar kring att ta tillvara på elevernas färdigheter såsom rörlighet och pratigheter. Politikernas möjlighet att påverka skolan är genom skollagen och i kommande stycke presenterar jag delar som rör ordning och reda i den kommande och nuvarande skollagen

²⁶ Kernell, sida 198-199

3 Skollagen och läroplanen

Den nuvarande skolminister Jan Björklunds politiska ambitioner har utmynnat i att år det 2011 kommer en ny skollag som heter SFS 2010:800 och en ny läroplan, Lgr 11. Den nuvarande läroplanen heter Lpo94 och bygger på den nuvarande skollagen SFS 1985:1100.²⁷ I och med att den nya skollagen träder i kraft kommer förändringar att ske, nedan återges stycken ur den kommande och nuvarande skollagen samt läroplanerna Lpo94 och Lgr11. Dessa stycken jag återger berör ordningsregler och elevinflytande och jag kommer att varva stycken från kommande och nuvarande styrdokument för att underlätta jämförelser. Anledningen till att jag återger delar ur nuvarande och kommande styrdokument är att jag i analysen skall kunna lyfta vad som kommer förändras avseende ordningsregler.

3. 1 Elevinflytande

I den nya skollagen som träder ikraft den 1 juli 2011 framgår att eleverna skall ges påverkansmöjligheter över sin utbildning. Eleverna skall fortlöpande stimuleras till att intressera sig och vara verksamma i att utveckla utbildningen. Hur informationen förmedlas och vilken påverkan eleverna skall ha anpassas efter ålder.²⁸

I nu gällande skollag från 1985 framgår det att eleverna skall ges inflytande över hur deras utbildning utarbetas. Hur mycket inflytande som ges skall pedagogen bedöma efter elevernas mognad och ålder.²⁹

Eleverna har både rättigheter och skyldigheter att ” Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och genom att välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar”.³⁰ Skolan ska inte bara förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar utan låta eleverna vara aktiva och förebreda eleverna till att delta i samhället och träna på att delta i hur ett demokratiskt samhälle uttrycker sig.³¹

I Lgr 11 återkommer begreppet demokrati och finns som en röd tråd genom hela läroplanen. Även i stycket övergripande mål och riktlinjer står det att alla inom skolan ska ”visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt”.³² I den kommande läroplanen förmedlas att det är av stor vikt att individen är högst delaktig och kan påverka vardagens innehåll för att kunna möta komplexiteten i samhället och rustas till att bli en aktiv medborgare.³³

I den nuvarande läroplanen, Lpo94 står det att ”Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling *förutsätter att de tar ett allt större ansvar* för det egna arbetet och för skolmiljön,

²⁷ <http://www.skolverket.se/sb/d/777>

²⁸ SFS 2010:800, kap 4, 9§

²⁹ Skollag 1985:1100, kap 4, 2§

³⁰ Lgr 11

³¹ Lgr 11

³² Lgr 11

³³ Lgr 11

samt att *de får ett reellt inflytande* på utbildningens utformning. Det reella inflytandet skrivs även under riktlinjer för alla som arbetar i skolan, att *läraren* ska se till att alla elever ”får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll”³⁴

I den blivande läroplanen, Lgr 11, står det att ”Eleven *ska* ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande *stimuleras* att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem”.³⁵ Under riktlinjer och en egen punkt står det att *läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen* och förebereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.³⁶

I elevernas inflytande över hur deras utbildning skall bedrivas och vad som ska studeras kan jag inte notera någon direkt skillnad mellan nuvarande och kommande styrdokument.

3. 2 Ordningsregler

I skollagen som träder i kraft 2011 framgår det tydligt att varje skolenhet skall ha arbetat fram ordningsregler. Dessa regler skall utarbetats i samråd med eleverna och beslutas av rektorn.³⁷

I den nuvarande skollagen återges inget angående ordningsregler. Det verkar som det varit upp till varje skola att själva skapa egna metoder för att skapa ordningsregler om de valt att ha några.

Det nya är att varje skola måste ha arbetat fram ordningsregler och att skolan måste involvera eleverna i framtagandet av ordningsreglerna.

³⁴ Lpo 94

³⁵ Lgr 11

³⁶ Lgr 11

³⁷ SFS 2010:800, kap 5, 5§

4 Modeller för förhållningsregler i de två skolorna

I kapitlet följer en beskrivning av idéerna som ligger till grund för förhållningsreglerna i Kvarts- och Rubinskolan. Vilka ordningsregler som gäller på respektive skola samt hur dessa arbetats fram är betydelsefullt att återge för att kunna besvara studiens frågeställning.

4.1 Kvantsskolan

I Kvantsskolans kvalitetsredovisning från 2008 står det att skolan använder sig av Monroe idéer, skolan arbetar även med Steg Vis och ART som är modeller för att ändra beteenden.

4.1.1 Monroe

Kvantsskolan bygger sina förhållningsregler utifrån Lorraine Monroe idéer. I sin bok, *Våga leda skolan*, startar hon med att tacka alla

”som jag älskade och som älskade mig och gjorde mig till den jag är, och som fortfarande berikar mitt liv på förunderliga sätt”³⁸

Monroe beskriver hur hennes ursprung, liv och erfarenheter format henne och hur detta ligger till grund för förhållningsreglerna som hon förespråkar. Hennes förhållningsregler bygger inte på forskning utan på hennes egna upplevelser och uppväxt. Hon fick möjligheten att starta om en gammal offentlig och icke fungerande skola med sina egna tankar som grund. Hon menar att hon hela livet har förebrett sig ”yrkesmässigt, intellektuellt, psykologiskt och andligt” för arbetet på Fredrick Douglas Academy.³⁹

Fredrick Douglas Academy skola i New Yorks Harlem befann sig i djup kris. Skolan var känd för sina problem, elever som gick på skolan förväntades vara bråkiga och stökiga. Den beskrevs som en av nationens västa problemskolor. Inga av eleverna fortsatte att studera vidare efter avslutad skolgång. Lärarbyten var många, de flesta stannade bara en kort tid och hela skolmiljön var vandaliserad. Lorraine Monroe blev tillfrågad om hon kunde tänka sig att leda och starta upp skolan från grunden hon accepterade erbjudandet då det verkade utmanande och problematiskt.⁴⁰

Det flesta tjänster som Lorraine Monroe åtog sig var yrken som inte var eftertraktade. Ofta handlade det om befattningar som innehöll mycket konflikter av olika slag. Hon tog sig an de minst eftertraktade arbetena och såg en utmaning och spänning i att lösa dem. Istället för att fly när det blev komplicerat blev hon istället otroligt fokuserad, inspirerad och beslutsam att hitta lösningar. Monroe växte upp i en fattig familj där mamma arbetade som sömmerska och tog hand om sina barn med ett ekonomiskt öga för hushållning av medel. Däremot var pappan tvärtemot, han hade ett sinne för att slösa och leva upp sina tillgångar och komma och gå som

³⁸ Monroe, sida 1

³⁹ Monroe, sida 12

⁴⁰ Monroe, sida 13

han ville i hemmet. Pappan hade flera förhållanden samtidigt och var ofta våldsam mot hela familjen när han väl kom hem. Monroe älskade dock sin pappa högt trots denna behandling. Monroe menar att även detta var en skola som hon lärt sig mycket av. Pappans sätt att slösa pengar och leva ut varje dag och mammas sätt att planera, hushålla, organisera och härda ut svåra förhållanden. Monroe beskriver hur de flesta av hennes släktingar har gett henne en livsvisdom som hon sedan har använt sig av i uppbringande av Monroe idéer ”saker som jag lärde mig i början av mitt liv och som jag fortfarande har nytta av”.⁴¹

Under sitt första besök i lokalerna beslutade hon sig för att skolan skulle rustas upp och målas om i ljusa färger. Därefter startade Monroe med att skissa upp sina idéer och drömmar för hand i ett A4 block. Först och främst skulle eleverna ha uniform eftersom de inte skulle jämföra sig med varandra och hon menar även att elever beter sig efter hur de klär sig. Eleverna ska äta på skolan under dagen, då de tenderar att bli sena eller att inte komma tillbaka till skolan överhuvudtaget på eftermiddagen om de ått utanför skolan. Hon ville även att skolan skulle erbjuda aktiviteter efter skolan, som lärarna på skolan skulle ta hand om. Aktiviteterna skulle generera en hel del positiva vinster såsom till exempel att elever lockas komma till skolan och att elever som känner sina lärare tenderar att vandalisera skolan i mindre utsträckning.⁴²

Vidare satte sig Lorraine Monroe med den handplockade skolpersonalen på ett konferenscentrum för att drömma om en skola de alla ville ha och att ta fram gemensamma regler. Skolan som drömdes fram skulle vara ett ställe där 1, undervisning och inläring var något man hyllade och tog på allvar; 2, där ordning och förutsägbarhet rådde; 3, där ungdomarna, i synnerhet pojkarna, fick lära sig att det är okey att vara duktig i skolan; och 4, där lärare själva till stor del fick bestämma texter, material och metodik, så länge den fungerade. Reglerna de beslutade sig för skulle vara icke förhandlingsbara. Till en början var de 12 men en konsekvensregel tillsattes senare.⁴³

De tolv icke – förhandlingsbara reglerna och bestämmelserna:

1. Delta i skolundervisningen varje dag och kom i tid. Kvarsittning för sen ankomst används.
2. Lämna alla ytterkläder i klassrumsgarderoben.
3. Förflytta dig så snabbt som möjligt mellan klassrummen. Gå tyst och lugnt in i klassrummet, sätt dig på din avvisade plats och börja genast arbeta.
4. Var inställd på att arbeta varje dag. Ta med dig kollegieblock, kalender, pennor, linjaler, gradskivor och all annan utrustning som kan behövas i skolarbetet.
5. Gör hemläxorna på kvällen. Det finns läxhjälp att få och läxhjälp finns även vid kvarsittning.
6. Ät bara i cafeterian. Det är förbjudet att tugga tuggummi och äta godis – även i cafeterian.

⁴¹ Monroe, sida 52.

⁴² Monroe, sida 26-28.

⁴³ Monroe, sida 28.

7. Ta inte med radioapparater, freestyles, mobiltelefoner eller dataspel till skolan.
8. Håll din bänk ren.
9. Låt dig inte dras in i fysiskt eller verbal våld. Lär dig att ha en avvikande uppfattning utan att bli otrevlig. Slåss inte.
10. Respektera byggnaden. Klottra inte eller på annat sätt vanpryd någon del av byggnaden.
11. Visa upp ditt elevkort eller ID-kort för alla vuxna i ansvarig ställning i skolan som begär att få se det.
12. Bär skoluniformen dagligen. Huvudbonad får inte bäras inomhus.
13. Påföljder vid brott mot reglerna:

1. Möte med berörd lärare
2. Möte med studiehandledare
3. Möte med förälder
4. Intern avstängning
5. Uteslutning ur Akademin
6. Överföring till annan skola

Att gå på toaletten är icke tillåtet under första kvarten och sista tio minuterna på lektionen.

Genom att ”styra genom att synas” överallt i skolan skulle förbättra elevprestationerna och skolandan. Monroe menar att om eleverna ser skolledaren följer de reglerna och följer de reglerna hjälper det till att förbättra elevernas prestationer. Hon utförde rutinmässiga icke på förhand informerade besök i klassrummen för att se bland annat vad som var på gång till exempel vad som stod på tavlan, om eleverna verkade engagerade, om klassrummet levde och om bilderna på tavlan hängde ihop med ämnet som undervisades. De lärare som var inom ”spåret” skickade hon ”kärleksbrev” till och de som inte var det fick Pm (personligt meddelande) med tips. Hon skriver även att ca 10 % av lärarna är stjärnor, 10 % är ”tomma tunnor” som inte arbetar så mycket och resterande är ”välmenande knegare” och att dessa kan man hjälpa.⁴⁴

Monroe menar att ”Skolan får inte återspegla samhället, utan ska snarare vara en modell för hur samhället fungerar”. Skolan måste modifiera de stränga villkoren som råder i samhället om till exempel att utseenden inte får vara exkluderande respektive inkluderande.⁴⁵ Skolan ska vara en plats att studera och att vara på, menar Monroe. Det är speciellt viktigt för dem som inte har någon lugn studieplats i hemmen eller en mentor att tillgå. Hon såg inte bara till att eleverna kunde vara på skolan från 07:45 till 18:00 att och läxhjälp fanns att få utan även så såg hon till att handledning i de största ämnena fanns och flertalet idrotter fanns att tillgå.⁴⁶

⁴⁴ Monroe, sida 165

⁴⁵ Monroe, sida 247

⁴⁶ Monroe, sida 47

Monroe arbetade i fem år som ledare/rektor i Fredrick Douglas Academy. Under hennes ledning hamnade skolan på nr ett i distriktet och nr 11 i New York i de kommunala och delstatliga examensskrivningarna från att skolan befann sig i botten gällande resultaten tidigare. De elever som riskerade att inte klara av examensskrivningar fick extra hjälp av egna handledare och genom icke-förhandlingsbar extra tid på skolan träna på kommande skrivningar.⁴⁷

4. 1.2 Steg Vis

Kvartsskolan använder sig också av något som kallas Steg Vis för att arbeta med elevernas grundläggande förhållningssätt och beteenden gentemot varandra.

Psykologerna Björn Gislason och Lars Lövenborg har tagit livskunskapsprogrammet Steg Vis från Danmark och anpassat den till svenska förhållanden. I Danmark heter programmet Trin for Trin och har utvecklats av en ideell organisation, CESEL (Center for Social og Emotionel Læring). Steg vis kommer ursprungligen från amerikanska programmet Second Step som arbetets fram i USA av Committee for Children i Seattle⁴⁸.

Praktiskt arbete med stegvis innefattar ca.30 minuters lektion i veckan. Eleverna får med hjälp av en bild (som eleverna känner igen) diskutera konkreta frågeställningar med hjälp av läraren som handledare. Övningen syftar till att träna:⁴⁹

- Empati
- Impulskontroll och problemlösning
- Självkontroll, att hantera ilska

4. 1.3 ART

Den tredje som metoden som Kvartsskolan arbetar med är ART, som skall hjälpa eleverna att få ett verktyg för att kunna hantera sin aggressivitet.

Strategier för ART:

- Ta bort vinster och positiva konsekvenser för asocialt beteende.
- Tydliga regler och konsekvenser
- Öva upp alternativa sociala beteenden, självkontroll och moral
- Förstärka och belöna socialt arbete
- Hjälpa vuxna att vara positiva modeller som är aktiva, agerar tidigt och vara konsekvent
- Involvera familjemedlemmar och andra viktiga personer.

⁴⁷ Monroe, sida 39

⁴⁸ www.cfchildren.org

⁴⁹ <http://bou.spt.stockholm.se/typo3/index.php?id=31>

ART (aggression and replacement training) kommer från USA och utvecklats av Arnold Goldstein. Det är en metod som syftar till att arbeta och förändra destruktivt och antisocialt beteende. Genom att skolpersonal, ART-instruktörer och föräldrar tillsammans med eleven diskuterar och tränar på att hantera situationer på ett nytt sätt, på ett annat sätt under lektioner på 30-40 min. Eleven får även läxor för att träna på olika strategier och även här helst tillsammans med en vuxen.⁵⁰

4. 2 Rubinskolan

Rubinskolan arbetar med PBSI för att skapa ordningsregler samt träna eleverna i socialt samspel.

4. 2.1 PBSI

PBSI en metod som ursprungligen kommer från USA, universitet i Oregon, IVDB, Institute on violence and destruktive behavior, som PBSI metoden skapades.⁵¹

PBSI heter PALS (Positiv atferd, stöttande læringsmiljøer og samhandling) i Norge och 170 skolor använder den idag efter rekommendationer av Atferdssentret och specialpedagogiska myndigheten i Norge. PBSI är en skolomfattande modell där alla i skolan ska vara delaktiga. Genom att skolan aktivt handlar och stöttar hjälper det skolläring, lärare och elever samt främjar utveckling av lärandemiljön. PBSI- metoden vill inkludera elever med beteendeproblematik i kontexten vilket ger eleverna de bästa utvecklingsmöjligheterna. Metoden PALS betonar att en god och trygg lärandemiljö kännetecknas av tydliga positiva förväntningar genom en positiv uppmuntran och delaktighet. Metoden använder sig av påföljder vid ett icke önskvärt beteende.

PALS har blivit granskad och prövad i fyra skolor i Norge, på vilket sätt den fungerar i norsk kontext, skola och kultur. Dessa undersökningar kom fram till positiva resultat vilket medförde att modellen ska implementeras i alla norska skolor som vill ha modellen, men behov finns för att prova modellen ytterligare för att fastslå vilka effekter modellen verkligen har. Våren 2007 skall studien "Positiv atferdsstøtte i skolen" startas för att ge mer information om utfallet, utfallet kommer att presenteras år 2012 då undersökningen beräknas vara klar. Forskningen ska genomföras av Atferdssenteret, som arbetar kring beteendeproblematik och liknande frågor. Den är godkänd och finansierad av Utdanningsdirektoratet, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, Personvernombudet for forskning og Regional forskningsetisk komité.⁵²

Grundtanken med PBSI är att förbättra förhållningssätten gentemot varandra, skapa och upprätthålla gemensamma regler och förhållningssätt. PBSI är en modell för att stödja och utveckla trygghet samt goda inlärningsförhållanden i skolan. Målsättningen med PBSI är att arbeta med trygghet och goda inlärningsförhållanden samt positiv uppmärksamhet till de elever som följer normer och förväntningar. Metoden arbetar med tydliga beteendeförväntningar och förutsägbara konsekvenser vid regelbrott. Det krävs att all personal

⁵⁰ <http://www.artutbildning.se/?page=2>

⁵¹ <http://pages.uoregon.edu/ivdb/>

⁵² <http://www.atferdssenteret.no/positiv-atferdsstoette-i-skolen/category128.html>

reagerar enhetligt och ger riktad stöd till elever med svårigheter samt skapar effektiva klassrumsrutiner. Alla på skolan, elever som pedagoger ska vara delaktiga i framtagandet av de gemensamma reglerna och stå fast vid dem. I PBSI delar man in skolmiljön i olika zoner, till exempel klassrum, kapprum, skolgård, matsal och så vidare. I varje zon ska förhållningsregler arbetas fram. Dessa förhållningsregler skall arbetas fram i samspel med alla berörda på skolan i demokratisk anda.⁵³

⁵³ Personlig kommunikation med Rubinsskolans rektor

5 Metod

I studien är min avsikt att undersöka om det finns någon skillnad i hur eleverna följer ordningsregler när eleverna fått vara med och ta fram dessa eller inte. För att besvara frågeställningen kommer jag att undersöka hur ordningsreglerna följs i två klasser på olika skolor. Jag har gjort praktik på två olika skolor som använder sig av olika metoder för att ta fram ordningsregler, på den ena skolan som jag kallar Kvartskolan finns det bestämda ordningsregler som eleverna inte har något inflytande över. Den andra skolan som jag benämner Rubinskolan är elever delaktiga i framtagandet av ordningsreglerna.

Det finns flera olika metoder för att besvara en frågeställning, vanligtvis klassificeras forskningsmetoden antingen som kvalitativ eller kvantitativ metod.⁵⁴ Den kvantitativa metoden bygger på att forskaren samlar in en stor mängd data och analyserar data för att finna och utkristallisera strukturer.⁵⁵ Den kvalitativa metoden bygger på att förklara och skapa djupare förståelse för resultatet som framkommer.⁵⁶ Den kvantitativa metoden används ofta för att verifiera en tidigare utförd kvalitativ studie, när en kvantitativ metod används forskar forskaren ofta vidare i ett känt område. En kvalitativ metod är att föredra då området är nytt och utforskat.⁵⁷ Området jag kommer att undersöka är relativt nytt och aktuellt. Disciplin i skolan har mer eller mindre alltid varit aktuellt, det som är nytt är att det numera finns skolor som involverat eleverna i ta fram ordningsreglerna som de skall förhålla sig till. Jag kommer att använda mig av en kvalitativ forskningsmetod då det är ett nytt område jag kommer att undersöka.

Den kvalitativa metoden används ofta för att få en djupare förståelse av området som studeras. Kvalitativ metod innebär att forskaren använder ett mindre urval för att undersöka och dra slutsatser, metoden används företrädesvis när forskaren vill ha djupare förståelse av det betraktade.⁵⁸ I och med att jag valt att göra en kvalitativ studie måste jag vara medveten om kritiken som finns gentemot kvalitativa studier. Kritiken som finns är att resultatet i en kvalitativ studie ofta beror på vem som gjort tolkningen samt att den kvalitativa forskningen ofta undersöker ett mindre urval kan påverka forskningens reliabilitet och generaliserbarhet.⁵⁹ Jag är medveten om att min tolkning av studien kommer påverka resultatet då jag är den som analyserar materialet, jag strävar efter att vara så objektiv som möjligt men jag anser att det är av stor vikt att ha insikt i ovanstående.

⁵⁴ Stukát, sida 30

⁵⁵ Stukát, sida 31

⁵⁶ Stukát, sida 32

⁵⁷ Stukát, sida 34

⁵⁸ Björndal, sida 23

⁵⁹ Stukát, sida 32

5. 1 Datainsamling

Intervjuer med öppna frågor och ostrukturerade observationer anses vara de bästa metoderna för att samla material till en kvalitativ studie.⁶⁰ Vid en intervju ser jag en risk i att den intervjuade formar sina svar utifrån svar som eleverna tror att jag vill ha. Jag kommer därför att välja observation som redskap för att samla material för studien. Observation är det bästa sättet att undersöka vad individer faktiskt gör. Vid observation använder forskaren sig själv som mätinstrument genom att titta, lyssna samt registrera sina intryck. Fördelen med observationstekniken är att forskaren får kännedom som omedelbart är hämtad från kontexten. Detta eliminerar risken att de observerade förskönar sanningen vid vetskap om syftet med observationen.⁶¹

Vid en observation är det viktigt att betänka hur strukturerad observationen ska vara. Vid en ostrukturerad observation finns fördelar som till exempel att komma över information som forskaren inte kunnat förutse. Jag vill dock observera kända händelser hur eleverna förhåller sig till regler. Jag kommer därmed att välja strukturerad observationsmetod. Metoden kan användas för att registrera händelser som forskaren vet kommer att hända.⁶² Det medför att frågeställningarna och observationstillfällena är bestämda i förväg. På båda skolorna använder jag samma skattningsschema samt miljöerna i samma följd, klassrum, kapprum och till sist skolgården.⁶³

5.2 Genomförande

Jämförande studie kan användas för att testa en teori eller utvärdera en situation.⁶⁴ I min undersökning kommer jag genomföra jämförande fallstudier, i mitt fall innebär detta att jag observerar flera zoner på två olika skolor. Med zoner menas miljöer som klassrum, kapprum och skolgård. Dessa zoner är väl avgränsade på de båda skolorna vilket medför att jag sedan kan jämföra utfallet mellan skolorna. I de båda klasserna är eleverna vana vid att lärarstuderande finns med under dagen i alla kontexter från klassrum till raster. Jag kommer att följa klasserna som en skugga, det vill säga att jag finns i kontexten men endast för att titta på och inte delta i aktiviteter. Observationerna kommer att utföras i elevernas naturliga och vardagliga kontext, skolan. Själva utförandet av observationen kommer att ske i klassrummet, den första lektionen på morgonen därefter kapprummet i anknytning till den första lektionen och till sist skolgården som en naturlig följd, vid första rasten. Observationerna kommer att utföras mitt i veckan på båda skolorna för att få observationen utförd under liknande tidsram. Observationen i klassrummet finner jag intressant för där finns oftast en vuxen med som kan se till att regler följs. Kapprummet då kontexten är mellan klassrummet och skolgården. Till sist skolgården där eleverna är friare från de vuxnas överseende.

⁶⁰ Stukát, sida 32

⁶¹ Stukát, sida 49

⁶² Stukát, sida 51

⁶³ Stukát, sida 49

⁶⁴ Stensmo, sida 68

5.3 Observationsschema

Nedan kommer jag att presentera vad jag valt att titta på under observationerna och redogöra för valet av frågorna.

1. Uppträder eleverna snällt och trevligt (respektfullt) gentemot varandra?

Frågan har jag valt för att det på båda skolorna finns regler uppsatta hur eleverna förväntas förhålla sig gentemot varandra. Skillnaden är att på ena skolan har eleverna varit med om att ta fram reglerna. Observationen syftar till att undersöka hur eleverna följer reglerna på respektive skola.

2. Vid konflikt hjälper eleverna varandra?

Frågan syftar till att undersöka hur eleverna respekterar varandra beroende på om eleverna fått påverka förhållningsregler alternativt om reglerna är givna.

3. Vid konflikt som eleverna själva inte kan lösa, kontaktar eleverna vuxna?

Med frågan vill jag undersöka om eleverna själva försöker lösa en konflikt innan de blandar in en vuxen, försöker eleverna diskutera sig fram till en lösning eller vill det att en vuxen skall avgöra konflikten åt dem.

4. Exkluderas eleverna från gemenskap?

Det finns regler i hur eleverna inkluderar andra i gemenskapen på skolan. Frågan syftar till att undersöka hur eleverna förhåller sig till varandra.

5. Lyssnar eleverna på de vuxna?

Med frågan vill jag undersöka om eleverna lyssnar och respekterar vuxna mer om de får var med och påverka reglerna på skolan. Ger ett ökad elevinflytande en ökad uppskattning/respekt till pedagogerna från eleverna?

5.4 Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet.

En metod för att ge observationer validitet och reliabilitet kan vara att observera samma skeende flera gånger, exempelvis observera hur eleverna hälsar på läraren på morgonen flera dagar i sträck. Mängden av observationer skänker undersökningen tillförlitlighet och giltighet.⁶⁵ Jag kommer som utgångspunkt att observera varje zon på respektive skola en gång, att jag endast observerar varje zon en gång kan anses var negativt ur validitet och reliabilitet synpunkt. Jag kommer efter varje observation att föra en diskussion med lärare som varit närvarande och avsikten med denna diskussion är att kontrollera om det jag observerat var som det brukar vara. Om det vid diskussionen framkommer att det jag observerar inte var som vanligt kommer jag göra ytterligare en observation på aktuell zon i de

⁶⁵ Stensmo, sida 30

båda skolorna. Jag kommer maximalt att genomföra tre observationer sammanlagt, om det krävs tre observationer på en zon, kommer jag att använda resultatet från observationerna oavsett respons från närvarande lärare. Metoden att göra om observationen om medverkande lärare inte anser observationen är giltig, är bra ur validitet och reliabilitet synpunkt. Jag kommer att kontrollera detta genom personlig kommunikation. Medverkande lärare kommer ha observerat zonerna många fler gånger än jag någonsin kommer ha möjlighet till i de utvalda klasserna under tiden jag skriver denna studie. Jag kommer vara medveten om att läraren kan välja att godkänna en observation trots att den inte stämmer överens med en vanlig dag eller tvärtom.

Resultaten som kommer ut av min studie kommer inte att vara generaliserbart, eftersom det är en fallstudie jag kommer att genomföra och resultaten kan komma att vara giltiga i områden liknande det område där skolorna i min studie återfinns. För att göra resultatet i denna rapport generaliserbart får resultatet prövas i en större studie där fler skolor ingår, även skolor från olika områden. I kommande stycke följer en beskrivning av skolorna och områden där skolorna befinner sig.

5. 5 Beskrivning av skolor i studien

Skolorna jag kommer undersöka i studien har jag valt utifrån deras olika sätt att utforma förhållningsregler. Vetskapen om deras olika metoder har jag erhållit genom VFU:n (verksamhetsförlagd utbildning) som ingår i lärarutbildningen på Göteborgs universitet. Nedan ges en beskrivning av skolorna i studien samt framställs hur de anammat antingen Monroe eller PBSI idéer.

5. 5.1 Kvartersskolan

På Kvartersskolan går det 195 (2008), elever i år F–5 med fritidshem och en öppen fritidsverksamhet. 99 % har utländsk bakgrund, de flesta har arabiska, därefter somaliska, och till sist kurdiska och bosniska som modersmål.

Skolan uppger i sin kvalitetsredovisning för 2008 att ”samverkan har skett genom att skolans arbetslag, elevråd, och skolråd (med representanter för föräldrar, elever och personal) har fått möjlighet att lämna synpunkter”.⁶⁶

Kvartersskolan arbetar utifrån Monroe idéer vilket innebär, enligt skolan att fokus ligger på lärandet som målsättning. Monroe idéer har skolan arbetat utifrån sedan år 2000.⁶⁷ De skriver att de arbetar med en gemensam värdegrund som innefattar trygghet, ansvar och respekt med

⁶⁶ Skolans kvalitetsredovisning

⁶⁷ Personlig kommunikation med rektorn på skolan 20101214

icke förhandlingsbara regler. Skolan följer en viss struktur när det gäller lektionerna. Kvartsskolans regler finns i bilaga 1 och dessa utgår från Monroe idéer. De startar med startblock, med en startuppgift, målbeskrivning och till sist läxa. Deras målsättning är att ge eleverna en bra och trygg skolgång.

Skolan lyfter fram fyra ben som skolan är baserad på. Dessa är följande: Monroeinriktning - föräldrabete – kunskapsmålen – värdegrund. De lyfter fram fyra faktorer som påverkat till en kvalitetsökning under 2008 och dessa är:

- Att föräldraengagemanget har ökat genom ett aktivt skolråd. Två föräldrar från varje årskurs kan påverka och lyfta fram elevens personliga skolsituation till generella frågor. Skolan har en integrationsmentor som tillsammans med lärarna ordnar bl.a. tematräffar.
- En satsning på en Steg vis metod som fokuserar på att förebygga aggressivt beteende och vara grundläggande i det sociala samspelet. Även ART metoden (Aggression Replacement Training) som ska hjälpa elever med alternativ till sociala färdighetsbrister. Dessa används som konflikthanteringsarbete och för att utveckla gemensam värdegrund. De har kunnat upptäcka positiva förändringar i elevers beteende.
- De har uppnått målen i år 5 i Engelska med 77 %, Svenska och svenska som andra språk med 71 % och Matematik med 68 %.
- Personalen har fått genom ett stort utvecklingsarbete skapa en ökad "Delaktighet & Inflytande = Ansvar" på skolan. Målet är att öka personalens ansvar från steg 39, 2006 i NMI till 77, 2008.⁶⁸

5. 5.2 Rubinskolan

Rubin skolan återfinns i ett mångkulturellt område och de flesta elever kommer från olika kulturer. I skolan går det 440 (2008) elever från förskolan till år 6 och även särskoleklasser i samma år. 99 % av alla elever har utländsk bakgrund. De flesta elever har arabiska och därefter följer kurdiska och somaliska som modersmål. Skolan har haft och har stora behov av att hitta metoder för att möta de olika kulturernas integration. Skolan fungerar som en plattform för integration då det råder skolplikt och alla har rätt till en utbildning. Många av eleverna kommer med sitt förhållningssätt, sitt sätt att prata, vara, röra sig och möta andra vilket ofta genererar missuppfattningar som skapar konflikter.

Flera av pedagogerna i skolan har på olika sätt uttryckt ett stort behov av stöd i att möta integrationskomplexiteten genom ett positivt förhållningssätt. Genom att den föregående rektorn uppmärksammade behoven och lyssnade till pedagogerna tog rektorn in PBSI år 2008 som en metod att arbeta med för att skapa ett positivt beteende och stödjande inlärningsmiljö.

⁶⁸ Skolans kvalitetsredovisning

På skolan satsar man på att utveckla tryggheten och goda inlärningsförhållanden genom PBSI. På Rubinskolan finns det ett specifikt PBSI team som träffas en gång i veckan. Teamet har som uppgift att driva PBSI tänkandet framåt på skolan.⁶⁹

Rubinskolan har delat in sin fysiska miljö i tio olika zoner. I varje zon har eleverna fått vara med och påverka ordningsreglerna. Varje klass har på schemalagda PBSI lektioner gemensamt diskuterat vad de anser vara viktigt i varje zon. Klassen har därefter fått rösta fram förslag till förhållningsregler. Dessa förslag har sedan klassläraren lyft fram i PBSI teamet där samtliga klassers förslag jämförts och sammanställts. De förslag som är mest samstämmiga samt flest elever är överrens om blir respektive zons förhållningsregler.⁷⁰

Nedan åskådliggörs Rubinsskolans zoner och tillhörande ordningsregler.⁷¹

1. Kapprum/trapphus, håll ordning på din kropp, tala lågt och vänligt och hjälp varandra.
2. Skolgård, Alla ska få vara med, vara snäll och vänlig, lösa konflikter fredligt och kontakta rastvakt vid behov.
3. Klassrummet, håll ordning på din kropp, vänta på din tur, lyssna och hjälp varandra.
4. Bamba (matsal), vänta på din tur, håll ordning på din kropp, ta mat efter de anvisningar som finns, ta mat bara mat så att du orkar äta upp den och trevligt bordsskick.
5. Toaletter, regler inte klara.
6. Omklädningsrum/Idrottshall, håll ordning på din kropp och dina saker, prata med låg och vänlig ton, respektera varandras olikheter, duscha efter varje lektion, goda vinnare goda förlorare = fair play, lyssna och vänta på din tur och hjälp till vid fram och borttagning.
7. Väntrummet, håll ordning på din kropp, prata med låg och vänlig ton och vänta lugnt på din tur.
8. Biblioteket, håll ordning på din kropp, prata med låg och vänlig ton och vänta lugnt på din tur.
9. Utflykt, håll ordning på din kropp, håll dig till de vuxna i gruppen och samarbeta för en trevlig utflykt.
10. Personalrum, regler inte klara

⁶⁹ Personlig kommunikation med rektor på Rubinskolan, 20101214

⁷⁰ Personlig kommunikation med rektor på Rubinskolan, 20101214

⁷¹ Personlig kommunikation med Rubinskolan, 20101214

5. 6 Etiska aspekter

Eleverna på respektive skola är bekanta med mig sedan tidigare. Under mina år som lärarstuderande har jag under flera perioder befunnit mig i deras klassrum och tränat på att hålla i undervisningen. Eleverna känner mig och är vana vid att jag kommer in till deras klassrum för att träna på att bli lärare. Jag kommer inte att informera eleverna på skolorna inför observationerna. Däremot kommer jag att tillsammans med respektive skolas klasslärare att informera eleverna om att jag är hos dem för att titta på hur deras skola fungerar, vilket vi har uttryckt till dem under tidigare besök. Detta kan anses vara etiskt problematiskt att förhålla sig till. Det finns dock en tanke med detta, eftersom önskan är att utföra observationen i en för eleven naturlig kontext där de i så liten grad ska bli distraherade av extern påverkan som möjligt. Om jag väljer att informera eleverna om observationen kan det finnas en risk att detta påverkar elevernas beteende.⁷² Detta skulle kunna påverka studiens resultat.

⁷² Stukát, sida 49

6 Resultat

I följande kapitel kommer utfallet av observationen att redovisas. Redogörelsen utgår från studiens syfte och frågeställning.

Efter genomförd observation stämde jag av med pedagoger som ofta närvarande vid de situationer jag observerat och de konfirmerade att det jag observerat inte avvek från en vanlig dag.

6. 1 Observation av skolorna

Observationerna i klassrummen varade i 60 minuter, jag observerade vid ett tillfälle i respektive klass kapprum samt en 25 minutersperiod på respektive skolas skolgård.

1. *Följer eleverna de uppsatta ordningsreglerna?*

Vid observationen undersöker jag vid hur många tillfällen eleverna inte följer ordningsreglerna.

Tabell 6:1 Följer eleverna de uppsatta reglerna.

Zon	Rubinskolan	Kvartsskolan
Klassrum	9 gånger	10 gånger
Kapprum	4 gånger	2 gånger
Skolgård	2 gånger	15 gånger

Beskrivning av observation

Figuren ovan visar att eleverna på Rubinskolan bryter mot uppsatta ordningsregler nio gånger i klassrummet, fyra gånger i kapprummet och två gånger på skolgården. På Kvartsskolan blev resultaten följande, tio gånger i klassrummet, två gånger i kapprummet och 15 gånger på skolgården.

I klassrummen och kapprummen var skillnaden mellan skolorna marginell, i klassrummet bryter eleverna på Kvartsskolan mot uppsatta regler en gång mer än eleverna på Rubinskolan. I kapprummet bryter eleverna på Rubinskolan mot reglerna två gånger mer än eleverna på Kvartsskolan. På skolgården är dock skillnaden mellan skolorna betydande, eleverna på Kvartsskolan bryter mot uppsatta regler nästan åtta gånger mer, 15 gånger på Kvartsskolan och två gånger på Rubinskolan. Totalt visar observationerna att eleverna på Kvartsskolan bryter mot uppsatta regler mer än Rubinskolan. Enda stället där förhållandet är motsatt är kapprummet.

Kort reflektion av observation.

Min reflektion av observationen är att eleverna på Rubinskolan bryter mer frekvent mot uppsatta regler. Skolgården är den zon där skillnaden mellan skolorna är som störst, och vuxennärvaron är minst.

2. Vid konflikt hjälper eleverna varandra?

Observationen syftar till att undersöka om eleverna hjälps åt för att lösa konflikter samt respektera förhållningsregler.

Tabell 6:2 Vid konflikt hjälper eleverna varandra.

Zon	Rubinskolan	Kvartsskolan
Klassrum	9 gånger	0 gånger
Kapprum	4 gånger	0 gånger
Skolgård	4 gånger	2 gånger

Beskrivning av observation

Ovan figur visar att eleverna på Rubinskolan hjälper varandra nio gånger vid konflikt i klassrummet, fyra gånger i kapprummet och fyra gånger på skolgården. På Kvartsskolan hjälper eleverna varandra noll gånger i klassrummet, noll gång i kapprummet och två gånger på skolgården.

Kort reflektion av observation.

På Rubinskolan hjälpte eleverna varandra direkt vid varje konflikt, förhandlingsviljan var instinktiv och omedelbar medan på Kvartsskolan däremot fanns ingen förhandlingsvilja alls. Eleverna på Kvartsskolan väntar på att någon annan skall lösa konflikten, oftast en vuxen. Rubinskolan följer de uppsatta reglerna i högre grad.

3. När de själva inte kan lösa en konflikt kontaktar eleverna vuxna?

Observationen undersöker om eleverna hjälps åt att hjälpa skolans uppsatta förhållningsregler.

Tabell 6:3 När de själva inte kan lösa en konflikt kontaktar eleverna vuxna.

Zon	Rubinskolan	Kvartsskolan
Klassrum	2 gånger	0 gånger
Kapprum	0 gånger	0 gånger
Skolgård	2 gånger	13 gånger

Beskrivning av observation

Figuren visar i vilken utsträckning eleverna kontaktar vuxna då de själva inte förmår att lösa konflikten. På Rubinskolan kontaktar eleverna vuxna två gånger i klassrummet, på skolgården varje gång vilket inträffar två gånger och i kapprummet noll gånger. På Kvartsskolan kontaktar eleverna vuxna noll gånger i klassrummet, noll gånger i kapprummet och tretton gånger på skolgården.

På Rubinskolan kontaktar eleverna vuxna fler gånger i klassrummet än på Kvartsskolan. Ingen skillnad i kapprummet, eleverna kontaktar inte en vuxen någon gång på varken Kvartsskolan eller Rubinskolan. Däremot en enorm skillnad på skolgården, nästan sex gånger mer söker de upp en vuxen för att få hjälp på Kvartsskolan än på Rubinskolan.

Kort reflektion av observation.

På båda skolorna skall eleverna enligt ordningsreglerna kontakta en vuxen om de inte kan lösa en konflikt. På Kvartsskolan försöker inte eleverna självmant att lösa konflikten utan går direkt till en vuxen. På Rubinskolan försöker eleverna lösa konflikten, om detta inte fungerar kontaktar de en vuxen. Eleverna på Kvartsskolan bryter mer frekvent mot uppsatta ordningsregler.

4. Exkluderas eleverna från gemenskap?

Observationen undersöker om eleverna respekterar varandra och följer skolans förhållningsregler

Tabell 6:4 Exkluderas eleverna från gemenskap.

Zon	Rubinskolan	Kvartsskolan
Klassrum	1 gång	1 gång
Kapprum	0 gånger	0 gånger
Skolgård	1 gång	5 gånger

Beskrivning av observation

Figuren visar i vilken omfattning eleverna exkluderas från gemenskap. På Rubinskolan sker detta en gång i klassrummet, ingen gång i kapprummet och en gång på skolgården. Däremot sker detta i likhet med Rubinskolan en gång i klassrummet, även lika i kapprummet, ingen gång men däremot fem gånger på skolgården på kvartsskolan.

Exkludering från gemenskap sker en gång var på vardera skola, utfallet är alltså lika. Samma resultat får vi kapprummet, inga observerade fall, utfallet är även lika här. Däremot en radikal skillnad på skolgården, fem gånger fler observerade exkluderande incidenter på Kvartsskolan.
Kort reflektion av observation.

I klassrum och kapprum observerar jag ingen skillnad mellan skolorna. På skolgården är skillnaden mellan skolorna radikal, och det som särskiljer zonen skolgård, är att vuxennärvaron är mindre.

5. Lyssnar eleverna på de vuxna?

Vid observationen undersöks hur många gånger eleverna inte lyssnar till de vuxna, hur många gånger som den vuxne måste upprepa information för att eleverna skall lyssna.

Tabell 6:5 Lyssnar eleverna på de vuxna.

Zon	Rubinskolan	Kvartsskolan
Klassrum	6 gånger.	4 gång
Kapprum	0 gånger	0 gånger
Skolgård	2 gånger	5 gånger

Beskrivning av observation

Figuren ovan visar på i vilken omfattning eleverna inte lyssnar på de vuxna på skolan. Detta sker på Rubinskolan sex gånger i klassrummet, ingen gång i kapprummet och två gånger på skolgården. På Kvartsskolan sker detta i klassrummet fyra gånger, ingen gång i kapprummet och fem gånger på skolgården.

Kort reflektion av observation.

Marginell skillnad mellan skolorna observerad i klassrummet. I Kapprummet observerades ingen gång. På skolgården observerades att eleverna inte lyssnade på en vuxen mer än dubbelt så många gånger på Kvartsskolan än på Rubinskolan.

6. Totalt antal observerade gånger då eleverna inte följer uppsatta regler.

Nedan följer en figur som sammanställer hur många gånger eleverna bryter mot uppsatta regler. Figuren sammanställer figur 1, 4 och 5 då dessa figurer visar observationer där ordningsregler bryts.

Tabell 6:6 Totalt antal observerade gånger då eleverna inte följer uppsatta regler.

Zon	Rubinskolan	Kvartsskolan
Klassrum	16 gånger	15 gånger
Kapprum	4 gånger	2 gånger
Skolgård	5 gånger	25 gånger
Totalt	25 gånger	42 gånger

Figuren ovan visar att eleverna bryter mot uppsatta regler i klassrummet, 16 gånger på Rubinskolan och 15 gånger på Kvartsskolan. I kapprummet bröt de mot reglerna fyra gånger på Rubinskolan och två gånger på Kvartsskolan. På skolgården inträffade det fem gånger på Rubinskolan och 25 gånger på Kvartsskolan. Totalt bröt Eleverna på Rubinskolan mot uppsatta regler 25 och Kvartsskolan 42 gånger.

Kort reflektion av det totala antalet av avvikelser från uppsatta regler.

Den totala skillnaden mellan Kvartsskolan och Rubinskolan är stor, då Rubinskolans elever bröt mot uppsatta regler 25 gånger och Kvartsskolan nästan dubbelt upp. På skolgården observerades fem gånger så många brott mot uppsatta regler på Kvartsskolan än på Rubinskolan. Skolgården är som nämnts den zon där vuxennärvaron är som minst. I Kapprummet dubbelt så många förseelser mot uppsatta regler på Rubinskolan än på Kvartsskolan och marginell skillnad mellan skolorna i klassrummet.

7 Avslutande diskussion

Uppsatsen huvudsyfte är att undersöka om det finns någon skillnad i hur elever följer ordningsregler om eleverna fått ha inflytande över ordningsreglerna. Nedan gör jag en ansats att besvara frågeställningen med hjälp av datainsamling och teorier som återgetts tidigare i uppsatsen.

7.1 Diskussion utifrån resultat i observation

Observationen visar att i zonerna klassrum och kapprum är skillnaden så liten att jag inte kan se någon skillnad mellan skolorna. Vid en ny observation kanske det hade varit Rubinskolan som hade haft några fler förseelser mot uppsatta regler. På skolgården kan jag dock se stor skillnad mellan skolorna. Är det något som zonerna klassrum och kapprum har som inte skolgården har, där resultatet av observationen pekar på en betydligt större skillnad mellan skolorna? Den stora skillnaden mellan skolgården, kapprum och klassrum är att vuxennärvaron är lägre på skolgården. I klassrum och kapprum finns det konstant vuxennärvaro. Det finns vuxennärvaro på skolgården också men den kan emellanåt vara i periferin medan i kapprummet och klassrummet så är vuxennärvaron hög hela tiden. Utifrån min observation kan jag således konstatera att det inte finns någon skillnad i hur eleverna följer uppsatta regler när vuxennärvaron är stor.

I zonen skolgården kan jag dock se en betydande skillnad i förseelser mot uppsatta regler, eleverna på Kvartsskolan har 5 gånger fler förseelser än Rubinskolan i samma zon. Observationen antyder att eleverna som inte fått något inflytande över ordningsreglerna tenderar att bryta mot dem när de inte känner att det är en vuxen där och övervakar dem. Kan det vara så att om eleverna inte haft något inflytande över ordningsregeln så känns det inte naturligt för dem att följa denna regel? Den sociokulturella teori stödjer denna tes då det sociokulturella perspektivet menar att medvetandet delvis skapas genom kommunikation. När Rubinskolans elever med språket som artefakt kommunicerar fram ordningsregler hamnar reglerna i elevernas medvetande. Kvartsskolans elever verbaliserar inte reglerna med läraren utan reglerna är givna genom envägskommunikation, reglerna hamnar därmed inte i elevernas medvetande. Det kan helt enkelt vara så att eleverna som inte haft inflytande över reglerna bryter mot dessa för att de inte vet vilka regler som gäller.

Selbergs teori om elevinflytande menar att för att skapa en god lärande miljö är det av vikt att ge eleverna möjlighet att påverka sitt lärande. Får eleverna vara med att diskutera fram ordningsregler är detta positivt i att eleverna bland annat lär sig reglerna. Vet eleverna vilka regler som gäller är det lättare att följa reglerna.

Även Kernells tankar stödjer tesen att om eleverna inte haft något inflytande över ordningsregeln så känns det inte naturligt för dem att följa denna regel, då det enligt Kernell inte är gynnsamt för det självständiga ansvarstagandet när någon annan bestämt reglerna. I en situation där skolan sätter färdiga förhållningsregler utan att inkludera eleverna i framtagandet av förhållningsregler går skolan miste om det fruktbara lärandet. För att eleverna skall känna ansvar att följa skolans förhållningsregler bör eleverna få vara med vid framtagandet av dessa förhållningsregler. Är eleverna med vid framtagandet av förhållningsreglerna känner de ansvar för reglerna och påverkar sina klasskompisar. Sammanfattningsvis tycker jag mig

kunna påstå att om eleverna involveras i framtagandet av ordningsregler så har det en positiv effekt i efterföljandet av dessa regler.

7.2 Diskussion kring skollagen och elevinflytande

Ett syfte med denna uppsats är att undersöka om den nya skollagen inneburit några förändringar avseende elevinflytande och ordningsregler.

I skollagen som träder i kraft 1 juli 2011 framgår det tydligt att eleverna ska få möjlighet att vara med i utformningen av sitt arbete i skolan. Skolan skall stimulera eleverna att påverka utformningen av sin utbildning. Detta innebär ingen direkt skillnad mot vad dagens skollag fastslår. Eleverna skall involveras i utformandet av deras utbildning. Hur stor del eleverna skall vara med i utformandet av deras utbildning skall deras ålder och mognad styra. Avseende elevinflytandet över undervisning och utbildningens utformning innebär den nya skollagen i stort sett ingen förändring. Skolans roll att verka för demokrati är stor både i den nuvarande och i den nya skollagen.

I den nuvarande skollagen påtalas ordningsregler överhuvudtaget inte. Det verkar varit upp till varje skola att själva avgöra om de vill ha ordningsregler och hur reglerna i sådana fall framtagits. Den nya skollagen innebär dock en förändring avseende elevinflytande och ordningsregler. I den nya skollagen framgår det att varje skolenhet skall ha ordningsregler, dessa förhållningsregler skall framtas i samråd med eleverna och beslutas av rektorn. I och med att den nya skollagen träder i kraft skall varje skolenhet ha ordningsregler som är framarbetade i samråd med eleverna. Detta innebär att ansvaret över ordningen på en skola ligger på samtliga individer som verkar på skolan.

Utifrån vad den nya skollagen innebär avseende elevinflytande över ordningsregler kan en fundering höjas om Monroes idéer är förenliga med svensk lagstiftning. En Monroeinspirerad skola bygger på att ordningsreglerna är givna. Det innebär att eleverna inte har inflytande över ordningsreglerna vilket inte är förenligt med den nya skollagen.

En PBSIinspirerad skola bygger på att eleverna skall vara med i framtagandet av förhållningsreglerna, vilket är helt i linje med den nya skollagen. Då det i en PBSI inspirerad skola är schemalagt att diskutera förhållningsregler, samt att det finns en styrgrupp som diskuterar tankar och funderingar som kommer från eleverna är elevinflytandet i en PBSI inspirerad skolan som skollagen föreskriver.

7.3 Diskussion kring elevinflytande och kunskapsnivå

Åsikterna angående elevinflytande och kunskapsnivå går isär, i teoriavsnittet har jag presenterat olika tankar kring ovanstående. Vad dock kan anses vara klart är att ett klassrumsklimat där eleverna känner att de har möjlighet att påverka undervisningen har en positiv effekt på elevernas intresse och kunskapsnivå. Undersökningen påvisar att om eleverna fått vara med att diskutera och påverka ordningsregler finns det en skillnad i efterföljandet av reglerna när en vuxen inte är konstant där och övervakar dem. I klassrummet kan jag inte se en skillnad av efterföljandet av reglerna. Teorier som jag presenterat i teoriavsnittet visar att en positiv klassrumsmiljö där eleverna känner att de kan påverka att undervisningen har en positiv effekt på kunskapsnivån hos eleverna. Fundering kan då höjas vad som är bäst för att skapa en positiv klassrumsmiljö, att låta eleverna vara med att påverka ordningsregler alternativt låta reglerna vara givna från början?

7.4 Avslutande reflektioner och relevans för yrket

Skolan har ett uppdrag och styrdokument som visar på vad som gäller. Ingen på skolan kan blunda för styrdokumentet. Dessa är våra ramar likt förhållningsregler som kan stödja individen i att träna och påminna om vad som är rätt och fel. Styrdokumentet är tvingande men förhållningsregler har ett större utrymme för tolkning och bearbetning.

När det gäller förhållningsregler och implementering av dessa så säger den nya skollagen att eleverna ska vara med att ta fram dem. Elevinflytande ska gälla och vara levande i våra klassrum, kapprum och skolmatsal. Om eleverna bjuds in till gemenskap och samtal så kan det omöjligt minska intresset för ämnet. De flesta kan identifiera en situation där den mänskliga interaktionen förbisets och att individen inte fått bekräftelse om vilka de är eller blivit lyssnade på. Ett sådant förhållningssätt av de vuxna bjuder inte in till gemenskap eller lusten till utveckling utan förmedlar ett avståndstagande och exkluderar individer från sammanhang. Utanförskap bevitnas sorligt nog fortfarande på många delar av världen, från den lilla gruppsammanställningen till hela länder där människor inte får sin röst hörd. Våra grundläggande demokratiska värderingar lyfter och betonar att människan ska bli lyssnad på och bli respekterad för sina åsikter. Att få delta, vara med och bli sedd bjuder in till gemenskap och öppnar upp möjliggör möten mellan individer. Att skapa regler och förhållningssätt bör ske varsamt, om människan inte är med i processen kan det innebära, inte bara att individen kanske inte förstår vad som gäller utan även en ovilja till att följa dem. Om det ska infinna sig en känsla för deltagande och engagemang hos individen bör en inbjudan till samspel ske så tidigt som möjligt till samspel. Genom att tillsammans skapa, problematisera och diskutera kontinuerligt, till exempel förhållningsregler, möjliggör att fler kan känna engagemang. Som Selberg menar genom att delta i processen får eleverna en djupare kunskap. Kanske är det så att individen inte bara lär sig för stunden utan för livet, vilket skolan ska vara uppmärksam på. Genom att föra dessa diskussioner även i läroplanen, med kollegor på skolan och förmedla att alla vuxna har ett gott förhållningssätt gentemot varandra, bör vara det grundläggande. Visa på att det fungerar, att ha en god arbetsmiljö och

att vänskap kan finnas trots alla inte har samma åsikter. Beslut som tas i en gemenskap bör hållas levande i vardagen, nära de berörda och inte endast dokumentera och lagras i mappar eller pärmar och därmed tro att de kommer följas utan vidare arbete. Just levandehålla, diskutera de gemensamma besluten och att alla ska känna delaktigheten i framtagandet av besluten tror jag är avgörande för hur väl de ska falla ut. Om inte svenska elever får träna på och få vara med i processer i framtagandet av förhållningsregler i skolan, hur ska de kunna veta hur ett demokratiskt samhälle bör fungera.

Genom att skolan måste ta fram förhållningsregler där eleverna är delaktiga kan innebära stora arbetsstrukturella krav på de skolor som inte övat sig i arbetssättet. Det intressanta är dock att uttrycket ”ordning och reda”, som sittande skolminister Björklund är starkt förknippad med, kan tolkas på olika sätt. Men det den kommande skollagen betonar är att elevinflytande är ett måste.

Skolor som arbetar med många olika metoder på samma gång för att skapa ”ordning och reda” kan misslyckas, just på grund av att det är för många metoder att förhålla sig till samtidigt. Det ställer även frågor som, hur kan dessa skolor utvärdera vilken metod som har en positiv inverkan och inte? Kan de vuxna på skolan särskilja på metoderna eller flyter de ihop? Kan eleverna reglerna? Om regler och förhållningssätt inte är tydliga och det dessutom finns flera metoder samtidigt kan vara förvirrande även för de vuxna.

En annan tanke är att om en framgångsrik metod hämtas från en kontext fallet så innebär det inte per automatik att den kommer att fungera lika väl och bli framgångsrik i en annan kontext. Tillsammans skapar individer samhällen, gruppsammansättningar, arbetsplatser, stadsdelar, länder och så vidare och dessa skiljer sig åt. Kulturella skillnader bör även beaktas. Alla dessa likheter och skillnader är av stor vikt vid implementering av nya metoder. Monroe idéer som kommer från USA och dessutom inte är beprövade utan bygger på *en* människans samlade erfarenheter från barndom till vuxen ålder, visar att det kan bli bekymmersamt. Att ta en metod från en kontext och föra över den till en annan utan vidare eftertanke kan innebära stora bekymmer. Ett land har en kultur, ett annat land har en annan kultur. Landets individer och strukturer är inte likt ett annat. Om en metod fungerar i ett land, i ett område, i en stadsdel är det inte givet att den utan bearbetning fungerar i ett annat lands, område eller stadsdel. Många skolor köper in olika metoder för att försöka möta utmaningen med ”ordning och reda”. Frågan är bara varför skolorna köper in obeprövade metoder och inte beprövade metoder som till exempel PBSI.

Skolorna i studien befinner sig i samma stadsdel, i samma kontext. Något som skiljer dem åt är de vuxna i skolan, arbetsformer och strukturer. Kvantsskolan har arbetat med Monroe idéer sedan år 2000, i cirka 11 år. Däremot tog Rubinskolan in PBSI i sin verksamhet för cirka tre år sedan. Tidsmässigt är skillnaden stor. Rubinskolan är i implementeringsfasen fortfarande, många beslut är tagna men inte alla. Med tanke på att grundidén med PBSI är att alla ska få vara med i framtagandet av förhållningsregler så kan deras arbete med PBSI betraktas vara i startgroparna fast de har arbetat med den i tre år. Skillnaden som framgår i studien är intressant då eleverna på Rubinskolan tenderar att följa uppsatta förhållningsregler i större utsträckning utan vuxennärvaro medan däremot Kvantsskolan som har arbetat i hela 11 år med sin metod, Monroeidéer uppnår inte samma resultat. Kanske som tidigare nämnts det kan bero till en liten del på att Monroe idéer inte är beprövade och att skolan blandar flera olika metoder som ART och Steg Vis samtidigt med Monroe idéer?

7.5 Vidare forskning

Teorierna pekar på att involvera eleverna i skapandet av reglerna har en positiv effekt på klassrumsmiljön, min undersökning kan dock inte styrka detta. Jag finner däremot detta vara ett intressant ämne att undersöka vidare och ger ett förslag på vidare forskning. Att undersöka om elevinflytande över ordningsregler har en positiv effekt på elevernas kunskapsnivåer? Det hade varit intressant att undersöka hur skolor kommer att hantera den nya skollagen avseende elevinflytande och ordningsregler.

8 Referenser

Litteratur

Bjørndal Cato R P, (2005). *Det värderande ögat*, Stockholm: Liber

Kernell L, (2002). *Att finna balans*, Lund: Studentlitteratur

Lgr 11, (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*, Utbildningsdepartementet

Lpo 94, (2010). *Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet*, Utbildningsdepartementet

Monroe L, (1998). *Våga leda i skolan*, Stockholm: Natur och kultur

Oscarsson V, (2003), (NU03). *Elevs demokratiska kompetens*, Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Selberg G, (2001). *Främja Elevs lärande genom elevinflytande*, Lund: Studentlitteratur

SFS 2010:800

Skollag 1985:1100

Stensmo C, (2002). *Vetenskapsteori och metod för lärare – en introduktion*, Uppsala: X-O Graf Tryckeri AB

Stukat S, (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*, Lund: Studentlitteratur

Säljö R, (2000). *Lärandet i praktiken*. Stockholm: Prisma

Elektroniska sidor

www.svd.se/nyheter/inrikes/stokig-elev-ska-kunna-portas_2730139.svd. (20101212), Björklund.

<http://pages.uoregon.edu/ivdb/> (20110110)

www.skolverket.se/sb/d/2229/a/13569 (20101209), elevinflytande.

www.skolinspektionen.se/sv/Om-oss/Organisation/Insynsradet/ (20101213), Selberg.

www.artutbildning.se/?page=2 (20101216), ART

www.ipkl.gu.se/kontakt/personal/roger.saljo (20101212), Säljö

www.skolverket.se/sb/d/777 (20101218), nya läroplanen.

www.skolverket.se/sb/d/4166 (20101220), läroplanen

www.cfchildren.org (20101220), Steg Vis

<http://bou.spt.stockholm.se/typo3/index.php?id=31> (20101216), Steg Vis

<http://www.atferdssenteret.no/positiv-atferdsstoette-i-skolen/category128.html> (20101213)

Personlig kommunikation med rektor på Rubinskolan, (20101214)

Personlig kommunikation med Kvantsskolan, (20101216)

Bilaga

Bilaga 1 Kvartsskolans icke förhandlingsbara regler:

Regel	Sanktioner
<ul style="list-style-type: none">⊕ <i>Respektera dig själv</i>⊕ <i>Respektera andra</i>⊕ <i>Respektera egendom</i>	<ul style="list-style-type: none">• Samtal• Eleven får ingen rast under en tid• Det som förstörs eller slarvas bort skall ersättas
<ul style="list-style-type: none">⊕ Var beredd på att arbeta varje dag	<ul style="list-style-type: none">• Det man inte har gjort i skolan får man göra hemma till nästa dag• Kvarsittning + kvarsittningsrapport• Samtal hem
<ul style="list-style-type: none">⊕ Kom i tid till lektionerna	<ul style="list-style-type: none">• Kvarsittning + kvarsittningsrapport• Det man inte hann göra i skolan får man göra hemma till nästa dag• Samtal hem
<ul style="list-style-type: none">⊕ Gör dina läxor	<ul style="list-style-type: none">• Läxrapport + läxan görs till morgondagen• Samtal hem
<ul style="list-style-type: none">⊕ Ta inte med värdesaker som t.ex. mobiltelefon, spel och pengar till skolan	<ul style="list-style-type: none">• Läraren förvarar och föräldrarna kontaktas
<ul style="list-style-type: none">⊕ Häng av dig keps, mössa och ytterkläder innan lektionen	<ul style="list-style-type: none">• Påpeka regler, beslagta kepsen vid behov• Samtal/brev hem
<ul style="list-style-type: none">⊕ Godis, tuggummi, nötter, läsk och andra sötsaker är förbjudet	<ul style="list-style-type: none">• Läraren förvarar och föräldrarna kontaktas
<ul style="list-style-type: none">⊕ Håll rent efter dig	<ul style="list-style-type: none">• Städa• Reparera• Ersätta• Samtal hem
<ul style="list-style-type: none">⊕ Lämna inte skolans område utan tillåtelse	<ul style="list-style-type: none">• Samtal/brev hem• Eleven får ingen rast under en tid
<ul style="list-style-type: none">⊕ Delta inte i verbalt eller fysiskt våld. Lär dig att ogilla utan att bli ogillad	<ul style="list-style-type: none">• Samtal/brev hem• Eleven får ingen rast under en tid